

Research Article/Araştırma Makalesi

Determining the Relationship between Teachers' Self-Efficacy and Lifelong Learning Tendencies for the Education of Students with Special Needs

Emine SEÇİL KARAMUKLU ^{1*} Mehtap ÇİFÇİ ²

¹ Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye, eminesecilkaramuklu@cumhuriyet.edu.tr

² Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye, mehtapcifci@cumhuriyet.edu.tr

* Corresponding Author: eminesecilkaramuklu@cumhuriyet.edu.tr

Article Info

Received: 17 February 2025

Accepted: 17 June 2025

Keywords: Teacher self-efficacy, life-long learning, student with special needs, relational screening model

 10.18009/jcer.1641373

Publication Language: Turkish

Abstract

This research aims to examine teachers' self-efficacy and lifelong learning tendencies regarding the education of students with special needs in terms of various variables. 308 teachers who taught inclusion/integration students in the 2024-2025 academic year were included in the participant group of the research. The research was designed with the relational survey model, which is one of the quantitative research methods. The personal information form developed by the researchers, the Teacher PA Scale for the Education of Individuals with Special Needs developed by Ünal and İlhan, (2023) and the YBL Tendencies Scale developed by Yaman (2014) were used as data collection tools. The findings obtained were analyzed with the SPSS 26.0 package program. As a result of the research; A moderately positive and statistically significant relationship was detected between teacher self-efficacy and lifelong learning tendencies.

To cite this article: Seçil-Karamuklu, E., & Çifçi, M. (2025). Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerine yönelik öğretmenlerin öz yeterlik ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 13 (25), 706-726. <https://doi.org/10.18009/jcer.1641373>

Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitimlerine Yönelik Öğretmenlerin Öz Yeterlik İle Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

Makale Bilgisi

Geliş: 17 Şubat 2025

Kabul: 17 Haziran 2025

Anahtar kelimeler: Öğretmen öz yeterliği, yaşam boyu öğrenme, özel gereksinimli öğrenci, ilişkisel tarama modeli

 10.18009/jcer.1641373

Yayın Dili: Türkçe

Öz

Bu çalışmada özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerine ilişkin öğretmenlerin öz yeterlik [ÖY] ile yaşam boyu öğrenme [YBÖ] eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. 2024-2025 eğitim öğretim yılında kaynaştırma/bütünleştirme öğrencilerinin dersine giren 308 öğretmen araştırmanın katılımcı grubunda yer almıştır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Ünal & İlhan, (2023) tarafından geliştirilen Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği ile Yaman (2014) tarafından geliştirilen YBÖ Eğilimleri Ölçeği veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Elde edilen bulgular SPSS 26.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; Öğretmen ÖY ile YBÖ eğilimleri arasında orta düzeyde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Summary

Determining the Relationship between Teachers' Self-Efficacy and Lifelong Learning Tendencies for the Education of Students with Special Needs

Emine SEÇİL KARAMUKLU ^{1*} Mehtap ÇİFÇİ ²

¹ Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye, eminesecilkaramuklu@cumhuriyet.edu.tr

² Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye, mehtapcifci@cumhuriyet.edu.tr

* Corresponding Author: eminesecilkaramuklu@cumhuriyet.edu.tr

Introduction

It is seen that the process of updating information has progressed rapidly in recent years, along with technological-based developments. For this reason, today there is a greater need for individuals who can acquire new knowledge, use it and update it when necessary. At this point, it is possible to talk about the concept of "lifelong learning", which is one of the concepts that has attracted attention in recent years. "The concept of lifelong learning emerged in order to adapt to the rapidly developing and changing social and cultural life, and has become an important indicator in terms of education level and employment conditions in developed and developing countries" (Ministry of Education, [MoE], 2014). It can be stated that individuals who tend to learn throughout life are more open and sensitive to the events occurring around them (Kılıç, 2015). At this point, it is possible to talk about the concept of self-efficacy, which is based on the social learning theory developed by Bandura (Hamurcu, 2006). The basic basis of this concept is that people have a full and holistic capacity awareness (Çakır, et al. 2006). It is possible to define the concept of self-efficacy as the individual's belief that he can be successful in difficult situations he may encounter (Korkmaz, 2009). Although many studies have been carried out separately on the subjects of Lifelong Learning and Self-Efficacy in Turkey, no study has been found that addresses the relationship between Self-Efficacy and Lifelong Learning tendencies of teachers, especially for the education of students with special needs. Therefore, it is obvious that more research findings are needed on this subject.

Method

This research was designed with the relational screening model, one of the quantitative research methods, based on teachers' opinions on determining the relationship between teachers' self-efficacy and lifelong learning tendencies for the education of students with special needs. The relational scanning model, which is among the scanning models, was used in the research. Relational screening model is a research model that aims to determine the existence and/or degree of co-variation between two or more variables (Karasar, 2014). In this study, the relationship between lifelong learning tendencies and self-efficacy perceptions of teachers who have taught or are teaching inclusion/integration students is described in terms of gender, education level, branch and professional seniority variables.

Results

The participant group of this study, which was conducted to determine the relationship between teachers' self-efficacy and lifelong learning tendencies for the education of students with special needs, included 308 teachers. Teachers were selected on a voluntary basis among the teachers who taught or had previously taught the inclusion/integration students. Research data were analyzed with SPSS 26.0 package program. In the study, a significant difference was found in terms of teacher self-efficacy and lifelong learning tendencies for students with special needs on a branch basis. However, a significant difference was also found in the gender variable in terms of lifelong learning tendencies. In addition, a moderately positive and statistically significant relationship was found between teacher self-efficacy and lifelong learning tendencies. With the research conducted, it can be stated that the self-efficacy and lifelong learning tendencies of the teachers who participated in the research in the education of students with special needs are positive and at a good level.

Discussion and Conclusion

In this research, the relationship between teachers' self-efficacy and lifelong learning tendencies for the education of students with special needs was determined in terms of various variables. In the research, a significant difference was detected on the basis of branch in terms of teacher self-efficacy and lifelong learning tendencies for students with special needs. However, there was also a significant difference in the gender variable in terms of lifelong learning tendencies. Additionally, a moderate positive and statistically significant

relationship was found between teacher self-efficacy and lifelong learning tendencies. With the research conducted, it can be stated that the self-efficacy and lifelong learning tendencies of the teachers who participated in the research in the education of students with special needs were positive and at a good level.

Suggestions

1. In-service trainings to improve teachers' self-efficacy for individuals with special needs can be organized by the Ministry of Education.
2. Activities and organizations can be organized by the Ministry of Education to improve teachers' lifelong learning tendencies.
3. This research was limited to primary school teachers teaching inclusion/integration students. Similar research can be conducted with teachers working at different levels.
4. In this research, a significant difference was detected on the basis of branch in terms of teacher self-efficacy for students with special needs. In order to determine the reason for this difference, qualitative research can be designed with teachers from different branches.
5. In this research, a significant difference was detected on the basis of gender and branch in terms of lifelong learning tendency. Qualitative research can be designed with teachers from different branches to determine the reason for the mentioned difference.
6. Studies can be conducted to investigate the roles and duties of universities in lifelong learning and self-efficacy.
7. Research can be designed on the reflection of self-efficacy and lifelong learning tendencies of academics working at universities on students.

Giriş

Teknolojik tabanlı gelişmelerle birlikte son yıllarda bilginin güncelliği ile ilgili sürecin hızlı ilerlediği görülmektedir. Bu sebeple günümüzde yeni bilgiyi edinen, kullanan ve gerektiğinde güncelleyebilen bireylere daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada son yıllarda dikkat çeken kavramlardan biri olan “yaşam boyu öğrenme (lifelong learning)”den söz etmek mümkündür. Yaşam boyu öğrenme [YBÖ] kavramı, hızla gelişen ve değişen sosyal ve kültürel hayata uyum sağlayabilmek amacıyla ortaya çıkmış, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde eğitim seviyesi ve istihdam koşulları açısından önemli bir gösterge haline gelmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2014). Yaşam boyu öğrenmeyle, bireylerin bilgi toplumuna uyum sağlamaları ve yaşamlarını daha aktif olarak kontrol edebilmeleri için hayatın tüm evrelerine aktif bir şekilde katılımlarına imkan verilmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2009). Alanyazın incelendiğinde, yaşam boyu öğrenmenin farklı araştırmacılar tarafından çeşitli yönleri ile tanımlandığı görülmektedir. Holmes (2002) yaklaşım ile disiplin bütünü şeklinde tanımlarken; Jarvis (2004) ise, bireysel öğrenmenin bütünü olarak ifade etmektedir. Yaşam boyu öğrenen bireylerin bireysel özelliklerine bakıldığında güdülenme ve merak gibi unsurların yoğun olarak gözlemlendiği görülmektedir (Coşkun & Demirel, 2012). YBÖ özetle, “beşikten mezara” kadar devam eden öğrenme amaçlı etkinliklerdir. “YBÖ, kişisel, toplumsal, sosyal ve/veya iş yaşamı çerçevesinde bilgi, beceri ve yetilerin geliştirilmesi amacıyla yapılan, ister örgün ister yaygın ya da doğal, sürekli devam eden, bütün amaçlı öğrenme etkinliklerini kapsar.” (Commission of the European Communities, 2000). Alanyazında gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında bu beceriye sahip olan bireylerin problem çözme becerisi gelişmiş ve ekip ruhuna sahip bireyler (Billing, 2007) olarak tanımlandığı görülmektedir. Tüm bunlara ek olarak; YBÖ eğiliminde olan bireylerin, çevresinde meydana gelen olaylara karşı daha açık ve duyarlı olduğu (Kılıç, 2015) ifade edilebilir. Bu noktada, temel dayanağı Bandura tarafından geliştirilen sosyal öğrenme kuramına dayanan (Hamurcu, 2006) öz yeterlik [ÖY] kavramından söz etmek mümkündür. Bu kavramın temel dayanağı insanların tam ve bütüncül bir kapasite bilincine sahip olmasıdır (Çakır ve diğ., 2006). Öz yeterlik kavramını, bireyin karşılaşılabileceği zor durumlarda başarılı olabileceğine dair kendisine olan inancı (Korkmaz, 2009) şeklinde tanımlamak mümkündür. ÖY kavramını bilhassa eğitimle ilgili hususlarda öğretmen öz yeterliği olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlere ilişkin ÖY, öğretmenlerin

“görevlerimi yerine getirmek için gerekli düşünceleri ve eylemleri planlayıp uygulayabilir miyim?” kısmına vermiş olduğu yanıttır (Goddard ve diğ., 2004).

Ashton ve Webb (1986), ÖY inancı fazla olan öğretmenlerin, öğrencilerin tamamının öğrenebileceğine inanma eğiliminde olduklarını ifade etmektedir. Bu görüş doğrultusunda, bu öğretmenlerin daha iyi öğretebilmek adına gayret içinde oldukları söylenebilir (Eker, 2014). Birçok araştırma bulgusu eğitimcilerin yeterlik hissiyatıyla öğrencilerin başarısının olumlu yönde ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur (Bandura, 1993). Diken (2006), zihin yetersizliğine sahip olan öğrencilerle çalışırken yeterli hisseden öğretmenin öğrencilerin kaynaştırma eğitiminden faydalanmasına karşı olumlu görüşler belirttiklerini bulgulamıştır. Bununla birlikte Soodak ve Podell (1993) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise, ÖY algı düzeyi düşük olan öğretmenlerin özel gereksinimli olan öğrencilerin akranları ile aynı sınıflarda eğitim alması konusunda negatif görüş ifade ettikleri vurgulanmaktadır. ÖY ile ilgili gerçekleştirilmiş olan çalışmalarda, algısı bu konuda fazla olan eğitimcilerin öğrenme sorunu yaşayan öğrencilere öncelik verdiği (Wertheim & Leyser, 2002) görülürken, ÖY algısı düşük olan öğretmenlerin ise özel gereksinimli öğrencilere yönelik kullandıkları yöntemlerin sınırlı olduğu (Brophy & McCaslin, 1992) bulgularına ulaşılmıştır.

Alanyazında YBÖ ile ilgili gerçekleştirilen araştırmalara bakıldığında; Demirel ve Akkoyunlu (2010), öğretmen adaylarının YBÖ eğilimi ve bilgi okuryazarlıklarına dair ÖY’lerini, Diker-Coşkun (2009), araştırması sonucunda üniversite öğrencilerinin YBÖ eğilimlerinin düşük olduğunu, Selvi (2011) İngilizce öğretmenlerinin en fazla dikkate aldığı konunun YBÖ olduğunu bulgulamışlardır. Benzer şekilde, Atik-Kara ve Kürüm (2007), öğretmen adaylarının YBÖ’ye ilişkin algıları Yaman (2014) tarafından üniversite öğrencilerinin, öğretmenlerin YBÖ eğilimlerinin araştırıldığı, Evin-Gencel (2013) tarafından öğretmen adaylarının, öğretmenlerin YBÖ yeterliliklerine yönelik algılarını, Şahin, ve diğerlerinin (2010) gerçekleştirdikleri çalışmada da benzer bulgulara ulaşıldığı görülmüştür. Öğretmen ÖY ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde ise; mesleki yeterlik ile ilgili olarak (Alpaslan, 2019; Erkoç, 2017) ile ilgili alanda ölçek geliştirme çalışması (Toy, 2015) olduğu görülmektedir. YBÖ ile ilgili uluslararası alanda gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde ise; Chapman ve diğ., (2003), YBÖ’nün gerçekleştiği ülkelere ulaşabilmek için eğitimcilerin eğitilmesinin önemini vurgulamıştır. Loads (2007), YBÖ’nün desteklenmesi amacıyla çalışmasında etkin öğrenme danışmanlarının algılarını incelemiştir. Tenaw (2013)

ÖY ile ilgili yaptığı çalışmasında eğitimcilerin özyeterlik, özyeterlikteki cinsiyet farkı, başarı ve özyeterlik ile başarı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. YBÖ ile ÖY konularına ilişkin alanyazında çeşitli araştırmaların gerçekleştirildiği görülmüştür. Ancak, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinde öğretmenlerin sürekli olarak gerek mesleki gerekse bireysel bir gelişimin içerisinde yer alması oldukça önemlidir. Bu anlamda YBÖ'nün bu hususta oldukça önemli olduğunu ifade edebiliriz.

Türkiye'de YBÖ ve ÖY konularında ayrı ayrı birçok çalışma gerçekleştirilmiş olmasına karşın özellikle özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerine yönelik öğretmenlerin ÖY ile YBÖ eğilimleri arasındaki ilişkiyi birlikte ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda, bu konuda daha fazla araştırma bulgusuna gereksinim duyulduğu aşıkardır. ÖY düzeyi yüksek olan öğretmenlerin karşılaşılabilecekleri problemlerin üstesinden gelebildikleri çeşitli araştırma bulguları ile öne çıkmaktadır. Bu sebeple özel gereksinimli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ÖY düzeylerinin tespit edilmesi büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın, ileride tasarlanacak olan araştırmalara yol gösterici olması açısından önem taşıdığı ifade edilebilir. Bu araştırmanın ayrıca öğretmen eğitim uygulamalarına ve ileride gerçekleştirilmesi planlanan özel eğitim politikalarına çeşitli katkılar sunacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmada aşağıda verilen sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları hangi düzeydedir?
2. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları; cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin YBÖ eğilimleri hangi düzeydedir?
4. Öğretmenlerin YBÖ eğilimlerine ilişkin inançları; cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ve YBÖ eğilimleri arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerine yönelik öğretmenlerin ÖY ile YBÖ eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik öğretmen görüşlerinden yola çıkılarak nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. Araştırmada tarama modellerinin arasında yer alan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2014). Bu çalışmada, kaynaştırma/bütünleştirme öğrencilerinin dersine girmiş ya da girmekte olan öğretmenlerin YBÖ eğilimleri ile ÖY algıları arasındaki ilişki, cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş ve mesleki kıdem değişkenleri bakımından betimlenmiştir.

Katılımcı Grubu

Bu araştırmanın katılımcılarını 2024-2025 eğitim-öğretim yılı içerisinde kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisinin dersine girmiş ya da girmekte olan 308 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcı grubu uygun örnekleme (convenience sampling) yöntemi ile oluşturulmuştur. Uygun örneklemeyi, ulaşımı kolay ve gönüllü olarak araştırmaya katılan bireyler üzerinde gerçekleştirilen örnekleme olarak tanımlamak (Erkuş, 2013) mümkündür. Araştırmaya dâhil edilecek öğretmenler belirlenirken, çalışmaya katılmak için gönüllü olmaları ve kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisinin dersine girmiş ya da giriyor olmaları gibi ön koşul beceriler aranmıştır. Araştırmaya dâhil olma tamamen gönüllülük esasına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin açık kimlikleri hiçbir şekilde üçüncü kişi ya da kurumlarla paylaşılmayacak şekilde veriler elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Ölçme Araçları

Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, özel gereksinimli bireylerin eğitime yönelik öğretmen ÖY Ölçeği ile YBÖ eğilimleri ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

İlgili form araştırmayı yürüten iki araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Form; katılımcıların cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş ve mesleki kıdem bilgileri ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitime Yönelik Öğretmen Öz yeterlik Ölçeği

12 maddeden oluşan ölçek, Ünal ve İlhan, (2023) tarafından geliştirilmiştir. (0) kesinlikle katılmıyorum ile (10) kesinlikle katılıyorum şeklinde ölçekte 0 ile 10 arası dereceleme mevcuttur. Ölçme aracına ait iç tutarlılık katsayısı ile bileşik güvenirlik değerlerinin .70'ten ve çıkarılan ortalama varyans değerinin .50'den yüksek bir değere sahip olduğu görülmüştür.

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği

Yaman (2014) tarafından beşli Likert tipi bir ölçek olarak yapılandırılmıştır. Ölçekte derecelmeler; tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kısmen katılıyorum (3), katılmıyorum (2) ve hiç katılmıyorum (1) şeklindedir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı ,914 olarak bulunmuştur. Gerçekleştirilen nihai uygulama sonucunda 29 maddelik ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ,892 bulunmuştur.

Verilerin Analizi ve Çözümlemesi

Elde edilen verilerin analiz sürecinde SPSS 26.0 paket programından yararlanılmıştır. Veri analizi süreci öncesinde iki ölçek için de Cronbach's Alpha değerleri hesaplanmıştır. Bu değerler YBÖ Eğilimleri Ölçeği için .96, Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği için ise .97 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre çalışmada kullanılan ölçekler güvenilir olduğu söylenebilir. Araştırmadan elde edilen veriler analiz edilmeden önce normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Bu amaçla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri uygulanmıştır. Shapiro-Wilk ($n < 50$) ve Kolmogorov-Smirnov ($n \geq 50$) testleri sonuçlarına göre veriler normal dağılım göstermediği için nonparametrik testlerle devam edilmiştir. İki gruplu kıyaslamalar için Mann-Whitney U testi kullanılırken, ikiden fazla kıyaslamalarda da Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. Bunlara ek olarak korelasyon testi için ise veriler normal dağılım göstermediği için Spearman Sıralı Korelasyonu tercih edilmiştir.

Tablo 1. Verilerin normallik değerleri

Ölçek (Değişkenler)	n	Shapiro-Wilk	Kolmogorov-Smirnov
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Genel)	308	< .001	< .001
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Genel)	308	< .001	< .001
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Kadın)	250	< .001	< .001
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Kadın)	250	< .001	< .001
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Erkek)	58	.010	.200
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Erkek)	58	< .001	.011
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Ön Lisans)	12	.003	.007
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Ön Lisans)	12	.391	.200
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Lisans)	231	< .001	< .001
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Lisans)	231	< .001	< .001
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Yüksek Lisans)	63	< .001	.001

Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Yüksek Lisans)	63	.006	.200
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Doktora)	2	-	-
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Doktora)	2	-	-
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Diğer Alan)	41	< .001	.003
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Diğer Alan)	41	< .001	< .001
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Fen-Matematik)	16	.067	.078
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Fen-Matematik)	16	.716	.200
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Güzel Sanatlar)	2	-	-
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Güzel Sanatlar)	2	-	-
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Okul Öncesi)	28	< .001	.002
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Okul Öncesi)	28	.001	.038
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Sınıf)	187	< .001	< .001
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Sınıf)	187	< .001	.002
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Sosyal-Türkçe)	21	.092	.200
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Sosyal-Türkçe)	21	.667	.200
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (Yabancı Dil)	13	.070	.140
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (Yabancı Dil)	13	.520	.200
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (1-5)	40	< .001	< .001
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (1-5)	40	.002	.029
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (6-10)	55	.001	.005
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (6-10)	55	.006	.200
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (11-15)	52	< .001	< .001
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (11-15)	52	.069	.200
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (16-20)	72	< .001	< .001
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (16-20)	72	< .001	.073
YBÖ Eğilimleri Ölçeği (20 ve Üstü)	89	< .001	.002
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği (20 ve Üstü)	89	< .001	.068

Bulgular

Bu bölümde kaynaştırma/bütünleştirme öğrencilerinin dersine giren öğretmenlerin YBÖ eğilimlerini ve ÖY algılarını belirlemek amacıyla uygulanan ölçeklerden ve kişisel bilgi formundan elde edilen veriler yer almaktadır. Araştırmaya dahil olan öğretmenlerin

betimsel istatistikleri ve her bir alt probleme ilişkin verilerinin istatistiksel çözümlemeleri sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ile YBÖ eğilimleri

Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ile YBÖ eğilimleri Tablo 2.'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ile YBÖ eğilimleri

Ölçek	Ortalama	Standart Sapma	Medyan	Minimum	Maximum
YBÖ Eğilimleri Ölçeği	130.03	14.05	133.00	80.00	145.00
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY Ölçeği	89.05	22.89	94.00	.00	120.00

Araştırmanın 1 ve 3. sorusu için betimsel istatistikten faydalanılmıştır. Sonuçlara göre öğretmenlerin YBÖ eğilimleri düzeyinin ortalaması 130.03 bulunmuştur. Araştırmadaki öğretmenlerin YBÖ eğilimlerinin ölçeğin ortalaması puanı olan 87'den fazla olduğu için (Yaman, 2014) yüksek olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda, araştırmada yer alan öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öğretmen ÖY ölçeğinin ortalaması olan 60'tan fazla olması da (89.05) Ünal & İlhan, (2023) öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerin eğitimine yönelik öğretmen ÖY'lerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Demografik Değişkenlere Göre Öğretmenlerin Öğretmen ÖY İnançları

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre öğretmen ÖY inançları Tablo 3.'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U Testi sonuçları

Cinsiyet	n	Ortalama (SD)	Sıralar Ortalaması	Medyan
Erkek	58	89.19 (25.42)	155.22	95.00
Kadın	250	90.00 (22.32)	154.33	93.50

Tablo 3'te kadın ve erkek öğretmenlerin ÖY'lerini kıyaslamak için Mann-Whitney U testinden yararlanılmıştır. Sonuçlara göre ($U = 7208.50$, $z = -.07$, $p = .95$) kadın ile erkek öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Katılımcıların öğrenim düzeyine göre öz yeterlik eğilimleri Tablo 4.'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ölçeği puanlarının öğrenim düzeyi değişkenine göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

Öğrenim Düzeyi	n	Ortalama (SD)	Sıralar Ortalaması	Medyan
Ön Lisans	12	100.25 (16.89)	195.21	100.00
Lisans	231	89.58 (23.84)	154.99	94.00

Yüksek Lisans	63	89.00 (20.23)	146.17	89.00
Doktora	2	85.00 (14.14)	115.75	85.00

Tablo 4.'te öğrenim düzeyine göre öz yeterlilikleri kıyaslamak için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre (χ^2 (3, N = 308) = 3.45, p = .33) öğrenim düzeyleri arasında öz yeterlilik cinsinden istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Katılımcıların alanlara göre ÖY eğilimleri Tablo 5.'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ölçeği puanlarının alan değişkenine göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

Alan	n	Ortalama (SD)	Sıralar Ortalaması	Medyan
Diğer	41	93.41 (28.40)	179.76	108.00
Fen-Matematik	16	83.69 (24.14)	128.97	83.50
Güzel Sanatlar	2	119.50 (.71)	288.75	119.50
Okul Öncesi	28	104.14 (16.61)	216.13	108.50
Sınıf	187	87.89 (21.31)	143.72	90.00
Sosyal-Türkçe	21	78.38 (24.07)	109.21	81.00
Yabancı Dil	13	97.54 (17.11)	181.12	95.00

Tablo 5.'te alana göre öz yeterlilikleri kıyaslamak için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre alanlar arasında öz yeterlik cinsinden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır, χ^2 (6, N = 308) = 31.92, p < .001. Bu farkın yönünü hesaplamak için Bonferroni düzeltmesi uygulanarak Dunn-Bonferroni posthoc testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre Sınıf ve Okul öncesi (p = .001), Sosyal-Türkçe ve Okul öncesi (p = .001) ile Fen-Matematik ve Okul öncesi (p = .037) arasında anlamlı farklar bulunmaktadır. Buna göre alanlar arasında öz yeterlik açısından fark olduğu ifade edilebilir.

Tablo 6. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ölçeği puanlarının alan değişkenine göre Dunn-Bonferroni Posthoc Testi sonuçları

Alan	n	p
Okul Öncesi	28	.037
Fen-Matematik	16	
Sosyal-Türkçe	2	.001
Okul Öncesi	28	
Sınıf	187	.001
Okul Öncesi	28	

Katılımcıların kıdem düzeyine göre ÖY eğilimleri Tablo 7.'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ölçeği puanlarının kıdem değişkenine göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

Kıdem	n	Ortalama (SD)	Sıralar Ortalaması	Medyan
1-5 Yıl	40	90.75 (24.53)	161.54	98.00
6-10 Yıl	55	86.45 (25.53)	144.02	90.00
11-15 Yıl	52	88.73 (21.12)	145.68	86.50
16-20 Yıl	72	88.78 (24.33)	151.72	90.00
21 Yıl ve üstü	89	93.07 (20.14)	165.21	96.00

Tablo 7.'de kıdem düzeyine göre öz yeterlikleri kıyaslamak için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre öğrenim düzeyleri arasında öz yeterlilik cinsinden istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, $\chi^2 (4, N = 308) = 2.88, p = .58$.

Demografik Değişkenlere Göre Öğretmenlerin YBÖ Eğilimleri

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre YBÖ eğilimleri Tablo 8.'de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmenlerin YBÖ eğilimleri ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney u testi sonuçları

Cinsiyet	n	Ortalama (SD)	Sıralar Ortalaması	Medyan
Erkek	58	126.67 (13.54)	128.59	128.50
Kadın	250	130.81 (14.07)	160.51	135.50

Tablo 8.'de kadın ve erkek öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmelerini kıyaslamak için Mann-Whitney U testinden yararlanılmıştır. Sonuçlar açısından kadın ile erkek öğretmenlerin YBÖ düzeyleri düşük etki düzeyinde ($r = .14$) ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($U = 5747.50, z = -2.46, p = .014$). Dolayısıyla, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre YBÖ eğilimi açısından pozitif yönde fark olduğu ifade edilebilir.

Öğretmenlerin öğrenim düzeyi değişkenlerine göre YBÖ eğilimleri Tablo 9.'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin YBÖ eğilimleri ölçeği puanlarının öğrenim düzeyi değişkenine göre Kruskal-Wallis testi sonuçları

Öğrenim Düzeyi	n	Ortalama (SD)	Sıralar Ortalaması	Medyan
Ön Lisans	12	136.42 (11.62)	203.42	141.00
Lisans	231	129.73 (14.63)	154.20	133.00
Yüksek Lisans	63	129.91 (12.30)	147.14	132.00
Doktora	2	130.00 (1.41)	127.75	130.00

Tablo 9.'da öğrenim düzeyine göre YBÖ ölçeğini kıyaslamak için Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre ($\chi^2 (3, N = 308) = 4.25, p = .24$) öğrenim düzeyleri arasında YBÖ eğilimleri açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır.

Öğretmenlerin alan değişkenine göre YBÖ eğilimleri Tablo 10.'da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğretmenlerin YBÖ eğilimleri ölçeği puanlarının alan değişkenine göre Kruskal-Wallis testi sonuçları

Alan	n	Ortalama (SD)	Sıralar Ortalaması	Medyan
Diğer	41	129.44 (16.69)	157.80	133.00
Fen-Matematik	16	122.88 (13.57)	104.03	118.00
Güzel Sanatlar	2	144.00 (1.41)	265.00	144.00
Okul Öncesi	28	137.93 (8.51)	207.61	140.50
Sınıf	187	129.75 (13.67)	151.14	133.00
Sosyal-Türkçe	21	123.43 (15.25)	112.71	122.00
Yabancı Dil	13	132.23 (8.78)	190.58	140.00

Tablo 10.'da alana göre yaşam boyu öğrenmeyi kıyaslamak için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre alanlar arasında yaşam boyu öğrenme cinsinden istatistiksel olarak anlamlı fark vardır, $\chi^2(6, N = 308) = 25.35, p < .001$. Bu farkın yönünü hesaplamak için Bonferroni düzeltmesi uygulanarak Dunn-Bonferroni posthoc testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre Sınıf ve Okul öncesi ($p = .036$), Sosyal-Türkçe ve Okul öncesi ($p = .005$) ve Fen-Matematik ve Okul öncesi ($p = .004$) arasında anlamlı farklar bulunmuştur.

Tablo 11. Öğretmenlerin YBÖ eğilimleri ölçeği puanlarının alan değişkenine göre Dunn-Bonferroni Posthoc Testi sonuçları

Alan	n	p
Okul Öncesi	28	.004
Fen-Matematik	16	
Sınıf	187	.036
Okul Öncesi	28	
Sosyal-Türkçe	21	.005
Okul Öncesi	28	

Öğretmenlerin kıdem düzeyi değişkenine göre YBÖ eğilimleri Tablo 12.'de sunulmuştur.

Tablo 12. Öğretmenlerin YBÖ eğilimleri ölçeği puanlarının kıdem değişkenine göre Kruskal-Wallis testi sonuçları

Kıdem	n	Ortalama (SD)	Sıralar Ortalaması	Medyan
1-5 Yıl	40	134.08 (14.15)	185.05	139.50
6-10 Yıl	55	127.82 (15.16)	142.51	131.00
11-15 Yıl	52	129.92 (14.93)	155.72	136.00
16-20 Yıl	72	131.25 (13.38)	162.37	133.50
21 Yıl ve üstü	89	128.65 (13.09)	141.10	131.00

Tablo 12’de kıdem düzeyine göre yaşam boyu öğrenmeyi kıyaslamak için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre öğrenim düzeyleri arasında YBÖ cinsinden istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır, $\chi^2(4, N = 308) = 8.32, p = .08$.

Öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ile YBÖ eğilimleri arasındaki ilişki Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. Öğretmenlerin ÖY ve YBÖ eğilimleri arasındaki ilişkiye göre Spearman sıralı korelasyon testi sonuçları

	YBÖ	
	rs	p
ÖY	.45	< .001

Öğretmen ÖY ve YBÖ eğilimi arasındaki ilişkiyi görmek amacıyla Spearman sıralı korelasyon testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre, öğretmen ÖY ile YBÖ eğilimleri arasında orta düzeyde pozitif ($rs = .45$) ve istatistiksel olarak anlamlı ($p < .001$) bir ilişki bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerine yönelik öğretmenlerin ÖY ile YBÖ eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın katılımcı grubunda 308 öğretmen yer almıştır. Öğretmenler, kaynaştırma/bütünleştirme öğrencilerinin dersine giren ya da daha önce girmiş olan öğretmenler arasından gönüllülük esas alınarak belirlenmiştir. Araştırma verileri SPSS 26.0 paket programıyla analiz edilmiştir.

Araştırmanın birinci ve üçüncü sorularında yer alan öğretmenlerin öğretmen öz yeterlik inançları ile YBÖ eğilimleri hangi düzeydedir? sorusunda öğretmenlerin YBÖ eğilimleri düzeyinin ortalaması 130.03 bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin ortalama puanı olan 87’den fazla olduğu için (Yaman, 2014) araştırmada yer alan öğretmenlerin YBÖ eğilimlerinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte özel gereksinimli bireylerin eğitime yönelik öğretmen öz yeterlikleri ölçeğinin ortalaması olan 60’tan fazla olması da (89.05) Ünal ve İlhan, (2023) öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerin eğitime yönelik öğretmen öz yeterliklerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Alanyazında bu araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olan farklı araştırmalara da rastlamak mümkündür. Ayra ve Kösterelioğlu (2015) ile Özçiftçi (2014) öğretmenler ile yürüttükleri çalışmada katılımcıların YBÖ eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğunu bulgulamıştır. Bir diğer taraftan öğretmen öz yeterliği ile ilgili alanyazında gerçekleştirilmiş olan çalışmalar incelendiğinde ise, Zararsız (2012) öğretmenlerle gerçekleştirdiği araştırmada öğretmenlerin

genel ÖY düzeylerinin yüksek olduğunu bulgulamıştır. 4. sınıfa devam eden lisans öğrencileri ile gerçekleştirilen diğer bir araştırmada ise sınıf öğretmeni adaylarının genellikle kendilerine inandıkları (Küçükyılmaz & Duban 2006) sonucuna ulaşılmıştır. İfadesi bu durumu destekleyici niteliktedir.

Araştırmanın ikinci sorusunda yer alan öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları; cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir? sorusunda cinsiyet, öğrenim düzeyi ve mesleki kıdem açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülürken branş bazında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Ekici (2008) ve Yenice (2012) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada ÖY düzeylerinin cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık oluşturmadığını bulgulamışlardır. İlgili araştırma bulgularının bu çalışmanın bulgularını destekler nitelikte olduğunu ifade edebiliriz. Buna karşın alanyazında bu araştırmanın bulgularına karşıt nitelikte olan çalışmalara da rastlamak mümkündür. Durdukoca (2010) öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği çalışmada erkeklerin ÖY'lerinin kız öğrencilere nispeten daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmanın dördüncü sorusunda yer alan öğretmenlerin YBÖ eğilimlerine ilişkin inançları; cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir? sorusunda cinsiyet ve branş bazında anlamlı farklar bulunurken; öğrenim düzeyi ile mesleki kıdem açısından anlamlı fark bulunamamıştır. Araştırma bulgularında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre YBÖ eğilimi açısından pozitif yönde fark tespit edilmiştir. Özçiftçi ve Çakır (2015) gerçekleştirdikleri araştırmada YBÖ eğilimlerinde cinsiyet açısından kadın öğretmenler açısından anlamlı farklılık olduğunu belirtirken, yine Coşkun'da (2009) kızların erkek öğrencilere nispeten YBÖ'lerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. İlgili araştırma sonuçlarının bu araştırma sonuçları ile benzer olduğu söylenebilir. Bu bulguların aksine, Oral ve Yazar (2015) öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri araştırmada katılımcıların YBÖ'ye ilişkin cinsiyete göre farklı algıya sahip olmadıkları sonucunu bulgulamıştır. Diğer bir taraftan benzer şekilde meslek yüksekokulu öğrencileri ile çalışmasını gerçekleştiren Karakuş (2013) öğrencilerin YBÖ yeterlikleri açısından bölümler arasında anlamlı farka ulaşamamıştır. Yıldız-Durak ve Tekin (2020), gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında yaş arttıkça öğretmenlerin YBÖ yeterliliklerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaların ise gerçekleştirilen araştırma sonuçları ile benzeşik düzeyde olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla alanyazında

araştırması yapılan konular ile ilgili çok çeşitli sonuçlara ulaşıldığını ifade etmek mümkündür.

Araştırmanın beşinci sorusunda yer alan öğretmenlerin öğretmen ÖY inançları ile YBÖ eğilimleri arasında ilişki var mıdır? sorusunda araştırma sonuçlarına göre öğretmen ÖY ile YBÖ eğilimleri arasında orta düzeyde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu bağlamda, pozitif ve aynı yönde anlamlı bir ilişki ile öğretmenlerin ÖY algı düzeyleri arttıkça YBÖ eğilimlerinin de artacağı ifade edilebilir. Bir başka ifade ile, ÖY algıları iyi düzeyde olan bir öğretmenin yaşam boyu öğrenen bir birey olduğunu da söyleyebiliriz. Alanyazında araştırmanın bu sonucunu destekler nitelikte olan çalışmalara rastlamak mümkündür. Özçiftçi (2014) sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirdiği çalışmada katılımcıların YBÖ eğilimleriyle eğitim teknolojileri alanında ÖY düşük düzey ve pozitif yönde anlamlı ilişkiye ulaşmıştır. Ayra ve Kösterelioğlu (2015) gerçekleştirdikleri bir diğer çalışmada ise, öğretmenlerin YBÖ eğilimleriyle mesleki ÖY algıları arasında düşük düzey pozitif yönlü anlamlı ilişki bulgulamıştır. Gerçekleştirilen bu araştırma bulgularının yürütülen araştırmayı destekleyici özellikte olduğunu söylemek mümkündür.

Bu çalışmada, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerine yönelik öğretmenlerin ÖY ile YBÖ eğilimleri arasındaki ilişki çeşitli değişkenler açısından belirlenmiştir. Araştırmada özel gereksinimli öğrencilere yönelik öğretmen ÖY ile YBÖ eğilimleri açısından branş bazında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bununla birlikte, YBÖ eğilimleri açısından cinsiyet değişkeninde de anlamlı farklılık görülmüştür. Ayrıca, öğretmen ÖY ve YBÖ eğilimleri arasında orta düzey pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulgulanmıştır. Gerçekleştirilen araştırmayla, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinde araştırmaya katılan öğretmenlerin ÖY ile YBÖ eğilimlerinin pozitif ve iyi düzeyde olduğu ifade edilebilir. Nihai olarak geleceğimizin şekillenmesinde büyük önemi ve katkısı olan eğitimcilerimizin gelecek kuşakları çağın becerileri ile daha donanımlı şekilde yetiştirebilmeleri için YBÖ'yü içselleştirmeleri oldukça önemlidir. Bu bağlamda, YBÖ'yü ilke edinmiş, sorumluluklarının farkında olan, çağın gereksinimlerini karşılayabilmek için sürekli bir gelişim içerisinde olan öğretmenlere büyük ihtiyaç vardır. Ancak bu şekilde toplumlar eğitim aracılığı ile şekillendirilebilir ve tüm bireyler için herhangi bir ayırım gözetmeksizin ideal eğitim ortamı sağlanabilir.

Öneriler

Sonuçlara Dayalı Öneriler

1. MEB tarafından öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilere yönelik ÖY'lerini geliştirici hizmet içi eğitimler tasarlanabilir.
2. MEB tarafından öğretmenlerin YBÖ eğilimlerini geliştirmeye yönelik faaliyet ve organizasyonlar düzenlenebilir.

Bundan Sonraki Çalışmalara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma kaynaştırma/bütünleştirme öğrencilerinin dersine giren ilkökul öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Farklı kademelerde görev yapan öğretmenlerle de benzer araştırmalar gerçekleştirilebilir.
2. Bu araştırmada özel gereksinimli öğrencilere yönelik öğretmen öz yeterliği açısından branş bazında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığın sebebini tespit etmek açısından farklı branştan öğretmenlerle nitel araştırmalar desenlenebilir.
3. Bu araştırmada YBÖ eğilimi açısından cinsiyet ve branş bazında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bahsi edilen farklılığın sebebini tespit etmek açısından farklı branşlardan öğretmenlerle nitel araştırmalar tasarlanabilir.
4. Üniversitelerin YBÖ ile ÖY konularındaki rolleri ve görevlerinin araştırıldığı çalışmalar yürütülebilir.
5. Üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin ÖY ve YBÖ eğilimlerinin öğrencilere yansıtılması konularında araştırmalar tasarlanabilir.

Etik Kurul Belgesi

Etik Kurul Komisyon Adı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu

Etik Kurul Belge Tarihi ve Sayı No: 31/01/2025 ve E-50704946-050.04-521947

Yazar Katkı Beyanı

Emine SEÇİL KARAMUKLU: Veri toplama formunun hazırlanması ve geliştirilmesi, Verilerin toplanması, işlenmesi, Verilerin analizi ve yorumlanması, , inceleme-yazma, düzenleme.

Mehtap ÇİFÇİ: Literatür taraması, Kavramsallaştırma, metodoloji, denetim, inceleme-yazma, inceleme-yazma, düzenleme.

Kaynaklar

- Alpaslan, S. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları baş etme yöntemleri ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişki*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Ashton, P. T., & Webb, R. B. (1986). *Making a difference: Teachers' sense of efficacy and student achievement*. Longman.
- Atik-Kara, D., & Kürüm, D. (2007). *Sınıf öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramına yükledikleri anlam (Anadolu Üniversitesi Örneği)*. Sözel bildiri, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Ayra, M., & Kösterelioğlu, İ. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin mesleki öz yeterlik algıları ile ilişkisi. *NWSA-Education Sciences*, 10(1), 17-28.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Billing, D. (2007). Teaching transfer of core/key skills in higher education: Cognitive skills. Springer Science+Business Media B. V., 53, 483-516.
- Brophy, J. E., & McCaslin, M. (1992). Teachers' reports of how they perceive and cope with problem students. *Elementary School Journal*. 93, 3-67.
- Chapman, J., Toomey, R., Gaff, J., McGlip, J., Walsh, M., Warren, E., & Williams, I. (2003). Lifelong learning and teacher education. Australian Government Department of Education, Science and Training. Available at: www.dest.gov.au/highered/eippubs.htm
- Commission of the European Communities, (2000). A memorandum on lifelong learning. Brussels. <http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/MemorandumEng.pdf> Erişim Tarihi: 27 Aralık 2024
- Coşkun, Y.D., & Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 108-120.
- Coşkun, Y. D. (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çakır, Ö., Kan, A., & Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve özyeterlik açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(1), 36-47. <https://doi.org/10.17860/efd.00280>
- Demirel, M., & Akkoyunlu, B. (2010). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve bilgi okuryazarlığı özyeterlik algıları. 10 th. International Educational technology Conference, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, Proceedings Book, Volume 2, 1126-1133.
- Diken, İ. (2006). Preservice teachers' efficacy and opinions toward inclusion of students with mental retardation. *Eurasian Journal of Educational Research*, 23, 72-81.
- Diker-Coşkun, Y. (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Durdukoca, Ş. F. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 69-77.
- Eker, C. (2014). Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilik inanç düzeyleri üzerine bir araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7(1), 162-178. <https://doi.org/10.12780/UUSBD225>
- Ekici, G. (2008). Sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 98-110.

- Erkoç, K. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algıları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Atatürk Üniversitesi.
- Erkuş, A. (2013). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci* (4. Basım). Ankara: Seçkin.
- Evin-Gencel, İ. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38 (170), 237-252.
- Goddard, R. D., Hoy, W. K., & Woolfolk-Hoy, A. W. (2004). Collective efficacy beliefs: Theoretical developments, empirical evidence and future directions. *Educational Researcher*, 33(3), 3-13.
- Hamurcu, H. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine yönelik öz yeterlik inançları. *Eğitim Araştırmaları*, 24, 112-122.
- Holmes, A. (2002). *Lifelong learning*. Capstone Publishing.
- Jarvis, P. (2004). *Adult education and lifelong learning: Theory and Practice*. RoutledgeFalmer.
- Karakuş, C. (2013). Meslek yüksek okulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 26-35.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (26. Basım). Nobel Yayınları.
- Kılıç, H. (2015). *İlköğretim branş öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri (Denizli İli Örneği)*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Korkmaz, İ. (2009). Sosyal öğrenme kuramı, Yeşilyaprak, B. (Ed.). *Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme-öğretim*. (218-238). Pegem Akademi.
- Küçükyılmaz, E. A., & Duban, N. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının artırılabilmesi için alınacak önlemlere ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-23.
- Loads, D. (2007). Effective learning advisers' perceptions of their role in supporting lifelong learning. *Teaching in Higher Education*, 12(2), 235-245.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2014). Türkiye hayat boyu öğrenme strateji belgesi ve eylem planı (2014-2018). [http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140716-8-1.pdf] Erişim Tarihi: 03 Ocak 2025
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2009). Hayat boyu öğrenme belgesi. [http://mesbil.meb.gov.tr/genel/hayat%20boyu%20%C3%B6%C4%9Frenme%20dokuman.pdf] Erişim Tarihi: 09 Ocak 2025
- Oral, B., & Yazar, T. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52), 1-11.
- Özçiftçi, M., & Çakır, R. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitim teknolojisi standartları özyeterliliklerinin incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*. 5(1), 1-19. <https://doi.org/10.17943/etku.57410>
- Özçiftçi, M. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile eğitim teknolojisi standartlarına yönelik öz yeterliliklerinin ilişkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Amasya Üniversitesi.
- Selvi, K. (2011). Teachers' lifelong learning competencies. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 61-69.
- Soodak, L., & Podell, D. (1993). Teacher efficacy and student problem as factors in special education referral. *Journal of Special Education*. 27, 66-81.
- Şahin, M., Akbaşlı, S., & Yanpar Yelken, T. (2010). Key competences for lifelong learning: The case of prospective teachers. *Educational Research and Review*, 5(10), 545-556.

- Tenaw, Y. A. (2013). Relationship between self-efficacy, academic achievement and gender in analytical chemistry at debre markos college of teacher education. *AJCE*, 3(1), 3-28.
- Toy, S. N. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlikleri ile kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlik inançlarının karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Ünal, E., & İlhan, E. L. (2023). Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimine yönelik öğretmen öz yeterlik ölçeği'nin geliştirilmesi. Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *TEBD*, 21(3), 1883-1902. <https://doi.org/10.37217/tebd.1318130>
- Wertheim, C., & Leyser, Y. (2002). Efficacy beliefs, background variables and differentiated instruction of Israeli prospective teachers. *The Journal of Educational Research*, 96(1), 54-63. <https://doi.10.1080/00220670209598791>
- Yalman, F. (2014). *Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi (Diyarbakır İli Örneği)*. [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Dicle Üniversitesi.
- Yenice, N. (2012). Öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeyleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 36-58.
- Yıldız-Durak, H., & Tekin, S. (2020). Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme yeterliliklerinin kişisel ve mesleki değişkenlere göre incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 221-235.
- Zararsız, N. (2012). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik algılarının incelenmesi (İstanbul-Sultanbeyli İlçesi Örneği)*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.